

>> [HOME](#)page

Petrus Baardt, Friesche Triton

Bron: Petri Baardt Friesche Triton. Over t'geluckich veroveren van de stercke Stadt Olinda ... Leeuwarden, Claude Fonteyne, 1630

Op 13 mei 1630 is de volgende betalingsordonnantie van Gedeputeerde Staten van Friesland genoteerd: *dr. Baardt voor de dedicatie van sijne Friesche Triton vereert de somme van 20 £.* Dit dichtwerk is door schrijver Baardt en drukker Fonteyne kort na de verovering (16 februari 1630) van Olinda geschreven resp. gedrukt.

Internetuitgave: M.H.H. Engels, februari 2023

A1 verso

Toe-Eygening.

Myn Heren,

De Overwinning u gredient sedert drie
ofte vier Iaren, is groter als oyt DARIUS,
als oyt PYRRHUS, AGAMEMNOON, ofte ye-
mant der gener wiens name in onsen Eeu-
we zijn, getrocken hebben; was CAREL niet ons Heer?
waer onder wy met Vreed en Ruste saten? Was PHI-
LIPS niet ons Prins, die alles goets beloofde? Is CAREL
niet de geen, die meent dat Neerlant zijn is? En is de Ia-

lousy niet Spagniens Over-Heer? En zijt ghy dan gheen
 Voogd van Hollants alles al?
 Gansch Nederlant meent soo, soo dencken de Zielen,
 Die in u eygen Bed, die in u Keuckens krielen,
 Wy dencken oock gelijk, en menen dat ghy bent soo
 treffelijck ver-eert,
 So eerelijck begaeft, en soo gewenscht gezegent,
 Dat selffs den hemel heeft met Zegen u beregent.
 Mijn Heren, dit Bedenck, dat heeft u op-gegeven, Niet
 sonders: dan alleen mijn Dienst, mijn slecht Gedicht, en
 alles wat ick kan. Hier mede dan, mijn Heren, &c.
 U. E. Dienaer
 PETRUS BAARDT.

A2

PETRI BAARDT
 FRIESCHE
 TRITON.

So verr' de stralen van des Werelts Toortse schijnen
 En marberen't Tapijt van d'Hemelsche Gordijnen,
 Veel verder galmt de vreucht, als Neder-lant
 met lust
 Haer loff-Banieren hecht aen Perûs golden Cust,
 Aen't Silver-rijck BRASIL, daer beyd des We-
 relts Polen
 Nu flonckeren, en dan weer beyde staen verholen,
 Daer 'tPatagons gebroet, selffs menschen, menschen eet,
 En van der menschen Wet, on-menschelijcken treet,
 Daer het blanckette stael aen ons Magneet gestreken,
 Geen Naeldes-breet van't Zuyd off Noorden staer geweken;
 En daer de grote Bron, d'aff-grijselijcke Vloet,
 Reael, sich uyt het Meyr Eupân' ontlasten doet;
 Daer d'Aequinoctiael om Noorden sich laet vinden
 Acht Graden, weynich meer' ontrent de Stadt OLINDEN
 Omtrent Sant Augustin, vast tachtich mijl van daer
 Men Todos Sanctos Bay voor vijff laer wierd gewaer,
 Daer heeft den groten LONCQ het FERNAMBUCQ gevonden
 Nae dat Orangiens Prins hem derwaerts had gesonden
 Te dwingen den Maraen, en 'tPortugaelsche Volck
 Aen Neerlants soete tael te leyden sonder Tolck,
 Roemt Spaenjen op u Roem, en treffelijcke Daden,
 Hoe dat ghy met het bloet van Chili u versaden,
 Hoe 'tNoord-America, en 'tZuyder-deel van dien
 U wreehteyt Godlijck eer en dienstbaerheden bien;
 Hoe Magellanes vond den Straet naer hem geheten,
 En Perûs gansche Creyts, dien niemant had geweten;
 Hoe dat u Godes dienst, hoe dat u Melen Godt
 In Nova Spangia quam, daer Indien met spot;
 Hoe menich Amazôn ghy Neus, en Oor, en Handen,
 Moetwillich hebt berooft, en naderhandt doen branden;
 Hoe menich jonge Maeght u vuyl en geyl bejach,
 Hoe menich Gesel u parten roemen mach;

A2 verso

Hoe menich Indiaen aen flarden is gheschoten,

Hoe menich staven Golts in Perû zijn gegoten,
 Wat Don Granaten vand, wie California,
 Wie't Mexicaensche Meyr, off wie la Florida;
 Telt al u Ridders heen, die't groote Meyr bereden,
 Een die van d'eene Pool tot d'ander zijn getreden,
 Den grooten Placentijn, die door des Keysers last,
 Nu hondert Iaer geleen heeft Lima aen-getast,
 Drillero, wiens gesicht alleen de woeste Baren,
 Des grooten Oceaens is heen end weer gevaren,
 Verschrckte van't geruysch, en vreesde voor't gebas,
 Dat in Charibdis en omtrent het Scilla was,
 Don Garcias bleeff doot: den grooten DRAECK deed peylen,
 Des Werelt Custen al, en om end om beseylen,
 En vischte niet dan Gout, en stilden het getier,
 Brack Portugael sijn macht, en bluschte Chilys vier.
 Sarmjento door bevel, deed Spaengien onderrechten
 Waer datmen het Canon bequamelijck soud hechten,
 Ten eynde, noch geen DRAECK, noch yemant efter meer
 Aen't Peruaensche Gout behaelde Buyt off Eer,
 En, op dat Spaenjens macht, tot d'onbeschoubaer Assen
 Waer op den Hemel draeyt, beginnen soud te wassen,
 En dat het arme Volck den slechten Indiaen,
 Soud eeuwich onder t'Iock, en slavernye staen,
 Men ruckte by malcaer, met meer dan twintich Kielen,
 Geladen met een hoop van driemael duysent Zielen,
 Gewonnen in Madrîl, geswangert met den lust
 Die in't Maraensche bloedt on-eyndelijcken rust,
 Gebalsemt met de Gift van branden, moorden, roven,
 Van Kinders uyt haer Woonst aff-grijselijck te cloven,
 Don Diego Floras was hier van den Generaeel,
 Gevordert van PHILIPS, gelasticht in zijn Zael,
 Aen't engst van Magellaen een nieuwe Stadt te bouwen,
 Dees, wild hy, soud de naem van Sant Philippen houwen,
 Doch die den Hemel stiert, die't alles al regeert,
 Heeft van't onnosel bloet dees plagen aff-geweert,
 En 'tPharaoonsche Roth, so gins en weer gedereven,
 Dat Honger, dorst, en coud', beroofden haer het leven,
 Tot dat de schrale Doot, en der Gewissens schicht,
 Op veelderleye wijs haer voeten heeft gelicht.

A3

Maer ghy vermaerden Heldt, Sir Candisch, die de Baren,
 Van't gansche Werelts Ront zijt om end om gevaren,
 Wat is u al ontmoet? wat Monsters, wat Gedrocht?
 Wat Leeu en Tyger heeft u Schepen niet besocht?
 Met vruntschap, lust, en vreed, u handel is geresen,
 Ick swijg dat enich Moor, soud u geselschap vresen,
 Doch, voor de tweede mael, doen ghy aen Sint Vincent
 U Ancker hechten liet, ist weynich om-gewent,
 De grondelose Zee tot aen de Locht verheven,
 Heeft tegen uwen danck u wederom gedreven;
 Wat Adelaer heeft oyt dees' snellicheyte gepleecht?
 En in ses uyren tijts sich dartich mijl beweecht?
 Wat hael ick over hoop, en waer toe te vermelden
 Der Cloecken cloecke Daed, in't noemen van veel Helden,
 Uut Spangien, Engelant, off uyt een ander oort?
 Wie heeft, ô Nederland! oyt uws gelijck gehoort?

Verdoolde Borgognions! die met becruyste Vanen,
 Met Barcquen Hemels hoog wilt d'Oceaen bebanen,
 Wat is doch al u macht? niet dan een ydel spot
 Voor Nederlants Neptûn, off voor haer Donder-Godt,
 Daer d'Amstel en de Rhijn met uyt-gestreckten ermen
 Om-helsen hare leucht, en vlijtelijck beschermen,
 Daer crielt een volle School, van't Volckjen, wiens gemoet
 Tot in der eeuwichheyt vervolcht Tyrannisch bloet,
 Wiens herte lacht en speelt, wanneer mens' in de Golven,
 Als halff-verdroncken siet, off meestendeel bedolven,
 Wanneer de Wimpel swiert, off so een vlugge Wint,
 De Seylen swellen doet, en 'tbulderen begint,
 Alst wanckelbare Boot, off tot de locht verheven,
 Off tot Plutonis hol wert vallende gedreven,
 Wanneer de Roer-pen treckt, en als de Stenge craeckt,
 Maetroossien sich op't hoogst im soet gequeel vermaeckt;
 Off schoon de Gulde Son lecht in de Zee gedoken,
 Off Maen en Sterren al met droefheyt staen beloken,
 Maetroossie sit en queelt, en siet het gansche Iaer,
 Met vreugd sijn eygen Graff geen hande-breet van daer:
 Ha, wonderlijck geheym! is Hercules geboren
 Uut Goddelijcken Stam, en tot een Godt vercoren,
 Om dat hy hier en daer door Goddelijck geweldt,
 Ia selters in de Hel de Monsters had gevelt?

A3 verso

Was dit Aeneas eer, dat Iuno sich verstoorden,
 Een sochte tot haer wraeck sijn gantsche Vloot te moorden,
 Een stelpen in de gront, allenich om een Vrou?
 Allenich om de lust die Minne wercken sou?
 So hebben wel verdient ons cloecke Batavieren
 Haer Helden-Daden groot in eeuwichheyt te vieren,
 Roemt PIRRHUS wat gy wilt, roemt HECTOR wat gy coont,
 Laet ALEXANDERS cruyn met Lauren sijn gecroont,
 Die 'tgansche Werelt Ront bracht t'enemael ten onder,
 Den Menschen tot een schrick, den Hemel selffs tot wonder,
 Waer vant ghy Nedelant, off ymmer haers gelijck?
 Voor wiens gestreckten Arm sich buycht so menich Rijck;
 Waer rijst off Son off Maen, daer ons manhafte Helden,
 Tot loff haers Vaderlants, geen Piramiden stelden;
 Gibraltar is getuyg van't gene my gedenckt,
 Daer HEEMSKERCK Spangjens macht in Spangjens ogen crenckt;
 Den Hemel heeft sijn Ziel; sijn treffelijcke Wercken,
 Voert Fama door de locht op on-verwelckbaer Vlercken,
 Sijn Lichaem rust in't Graff verwachtende den dach,
 Dat niemant Aerd off Zee voortaan beseylen mach,
 Ghy Neerlants enich Heyl, die met bedarde schreden,
 Orangiens eeuwich Loff comt ernstich nae getreden,
 Prins HENRICK FREDERICK, Beschermmer van ons Lant,
 Bosch-Dwinger, Weseelt-Rust, Ajax van Betuws cant;
 Den Hemel gun u Luck, den Hemel gun u zegen,
 Een vorder uwe spoet by alderleye wegen;
 U broeders cloeck beleyt, die in den Heere rust,
 Won eerst Sant Salvador aen d'Indiaensche Kust,
 Een treffelijck Tryumph, doch die nae corte dagen,
 Is weder in de hant van Portugael gedragen;
 Dus speelt het vlug Geluck, en went sich over al,

Brengt heden Herten-wensch, en morgen ongeval;
 Hier voelde den Maraen ons Nederlants vermogen,
 En hoe Maetroossie trock sijn Vyant onder d'oogen,
 En off hy oock de Wijn uyt Schalen drincken cond,
 En off hy oock ghelijck een teder Dontje stond,
 Doen't plonderen ginck aen, en doe de Golden Vaten,
 Doen Baggen en luweels in't vluchten wierd verlaten:
 Don Diego vond de plaets daer't eertijts had gestaen,
 Maetroossie was te Scheep, en met de Buyt gegaen:

A4

Heeft Nederlandt aleer op Damiatens Wallen,
 Haer Standaert opgericht, haer Anckers laten vallen,
 Aen't eynde vande Nijl, en achten dit wat groots,
 Vraeght Damiaten nu eens nae deselve Boots,
 Die onder het beleyt des Princen van Orangien,
 Met last van't gansche Landt, tot Neder-laeg van Spangien,
 De Compagny ter Eer die op West-Indien reet,
 Twee hondert Tonnen Gouts, in Zee te vinden weet.
 Fy Spaensche Galioens, die met u Sant Marien,
 Van Neerlants HEYNTIENS, soeckt u Silver-Vloot te vryen,
 U Gout, en Indigo, bemaskert u gesicht,
 Onwaerdich GENERAEL, off vliet der Sonnen licht;
 U Barcken Ancker-vast tot in de gront geladen,
 Met Golt en gulden Goôn, met costele Gewaden,
 Aen d'Oevers van Havaen t'ontbloten van haer wacht,
 Op Mannen, Venus, Wijn, vertrouwen 'sKonings macht:
 Heeft dan Madrijl sijn trots en glory gansch vergeten?
 Ist flickerende Gout, is Spaengiens Croon gesleten?
 Sijn Rijck-staff die wel eer den Blixem van Iupijn,
 Den Fackel van Coloss' benevelde haer schijn,
 Gegront-vest op de trou dien Portugael sal sweren?
 Ha, Spangien! kiest en kroont u Bloet, u Neerlants Heren,
 Wiens Adem totter doot u Throon beschermen wou,
 So lange den ALBAEN niet waggeld in sijn trou
 Wat HEEMSKERCK, wat PIET HEYN, wat LONCQ, wat Hollants PATER,
 Wat QUAST, wat ADMIRAEL, voer d'Amstel oyt te water,
 Wiens mannelijcken erm meer pronckten op het strant,
 Dan sijn vertroude Vloot aendachtich hielt ter hant
 'tGefloncker van een kling, 'tgecrissel van de Wapen,
 Daer't Herse-lose Volck sich meermael op vergapen,
 Geen Lijffrey geborduurt, geen Veder op den Hoet,
 Geen Vogel op-gedroocht, meer tot den Oorlog doet,
 Alst eyselijek getier dat Hel en Hemel vulden,
 Als Vis-en-Appel-Wijffs malcander niet en dulden,
 Signoors cattoude Lob, Maetroossiens blauwen Doeck,
 En sijn bepeekten Hoet zijn 'tsamen effen cloeck.
 Kond CAREL sijne Vloot, en Spaengiens Pistoletten,
 Met ydel pronckery van Officiers, ontsetten,
 Met staet-sucht, jealousy, ha CAREL! so ick meyn,
 Men hadde noyt gevreesd den blixem van PIET HEYN.

A4 verso

Orangiens waerde Prins had nimmer sijn Banieren
 Off Standaert op den Wal van onen BOSCH doen swieren,
 Nassausche CASIMYR, u Cling had noyt belet

Den Bergschen Vorst zijn Tocht, off dijnen FRIES ontset,
 En WESELS Borgery had eeuwich mogen dragen
 Des Adelaers gecriël, en Spaenjens wrede plagen;
 On-winnelijcke LONCQ! die't Noorder Oceaen,
 Een 'tvruchtbare BRASÎL zijt om end om gegaen,
 Zee-Ridder, Spangiens-Dwang, noyt hadden uwe Schepen
 'tOn-winbaer FERNAMBOUCQ so moedich aen-gegrepen,
 Dat selfs Natuyr gesterckt, gegront-vest had in steen,
 Besloten in een Wal, veel vaster dan gemeen;
 d'On-weerbaer Indiaen, tot Slaeffsche dienstbaerheden
 In Portugaels geweld, staeg op den hals te treden,
 Had CARELS machtich Heyr twee Forten hier gewracht,
 Die beyd, vermaerde LONCQ! staen onder uwe macht,
 Orangie gaff u last benefens d'Heren Staten,
 Als meed u Compagny, BRASÎL niet te verlaten:
 Eer 'twelig FERNAMBUCQ was onder u geweld,
 Eer 'tSuycker en Mandiock was in u hant gestelt:
 Ha, LONCQ! den Hemel geef u Ridderlijke Daden,
 U Glory, Bral en Eer, u nimmer mach versaden,
 Maer eeuwich loncken doen, nae den bepaerlden Croon
 Die 'tGold-rijck Indien hecht aen Spaenjens trotse Throon;
 PIET-HEYN storff nimmermeer, off schoon zijn Ziel ontsloopen
 d'Onsterffelijcke Goôn is in't gemoet gelopen;
 En die zijn ledich Riff in d'Aerd gedolven heeft,
 Die twijffelt off hy noch niet onder d'Aerd en leeft.
 ALCIDES wierd al eer ten Hemel op-getogen
 In't midden van't gesteernt, hier flonckeren zijn Ogen,
 So lang het helle Ront dat duysent lichten draecht
 Wert van de grootse Goôn om s' Aerdens Bol gejaecht:
 Ghy LONCQ verdient veel meer, die met u holten Paerden
 Nu d'Oceaen berijdt, dan dondert op der Aerden,
 De Blixem van u Heyr verschrickten Indiens Volck,
 'tGebulder van't Canon scheen Iovis Donder-Wolck;
 Ghy selver in persoon, (niet als de laffe Lerven
 Die onder 'sVyants oog met sweet haer cleding verven)
 Voert wacker uwen Troup, en brengt hem in't Casteel,
 Een brengt hem in de Stadt, en aen 't Mandiocken-meel,

A5

Aen't Suycker-Riets gewas, daer d'Indiaensche Booden,
 Bereyden voor ons Landt het Nectar van de Goden,
 Daert t'wijs en dol Taback, so overvloedich roockt,
 Dat Neerlandts Burgery sich uyt de vouden smoockt;
 Maetroossie, nu ist tijt eens wackertjes te stoven,
 Te loncken met u LONCQ, en Spangien uyt te rooven,
 Don Spiego crijcht de pip, en treckt in alder ijl,
 Naer Portugael, en voorts nae't overout Madrijl.
 Den Amstel geeft geen Gout, elck Landt heeft sijnen zegen,
 Van d'oude Vrou Natuyr in't maken eerst gecregen,
 Wie heeft in Neerlandts Kley het Silver oyt gesocht?
 Off wat Brasiliaen heeft aen de Ploeg gewrocht?
 Aen't Eylant Sant Heleen, is Ebben-hout te vinden,
 Sergippo geeft Cypres, d'Amazones veel Hinden,
 Den wilden Garamant bereyt het Elpen-been,
 Den Peruaensche Moor besit zijn Gout alleen,
 De Niger en de Nijl, twee machtige Rivieren,
 Met Leeuwen, Crocodijls, en ander woeste Dieren

Op't hoogste zijn beset, doen eerst Deucalion
 In 'sWerelts hollen buyck, uyt steenen Menschen won,
 Dat is al lang geleen, uyt Neerlandts rijke Zalen
 In Indien, Oost en West, en alles al te halen,
 Den enen vult haer Hoorn in alder overvloet,
 Met Vruchten veelderley, en 't alder-rijckste goet,
 Maetroossie swerft ter Zee, en soeckt met ALEXANDER
 Den enen Werelt eerst, en hier uyt weer een ander,
 En so niet selffs Iupin sijn Rijck gesloten hiel,
 Ick meen hy oock Iupijn wel in de Keucken viel:
 Wat schout den Hemel aen, dat Neerlant is ontcomen?
 Off, daer haer vlugge Volck geen kennis heeft genomen?
 De naeckte Mexicaen, d'ontrouwe Senagens,
 d'Een-voetige Cycloop, een wan-geschapen mensch,
 d'Aff-gunstige Chinees, de wrede Patagonen,
 Die Christen, Turck, noch Iood, tot haer Gebraet verschonon,
 Den swarten Mosambicq, den schalcken Sumatraen,
 Onsterffelijcke LONCQ! moest u zijn onderdaen,
 soo haest u Zee-Basuyt t'claron begost te steken,
 Dat tot den Hemel vloog, is Spanjen aff-geweken,
 En in sijn hol geruckt, sal dan een Conincks Heyr
 Sich vruchten voor een LONCQ, gedreven uyt het Meyr?

A5 verso

't Schijnt het ge-kapte Rot, met al haer Bont-genoten,
 Die uyt het welig Hoff van Romen zijn gesproten,
 Den Turdo zijn gelijk, die uyt sijn eygen hert,
 De Lijmon perst, waer meed hy steeds gevangen wert,
 Het Costelijcke lijm van Kolen en Salpeter
 Met Swavel ondermengt (wat is ter Werelt beter?)
 Bedacht een Capucijn, en hielde sijnen spot
 Met d'Heydensche Iupijn, den olden Donder-Godt;
 De Goden stonden eerst als 'tenemael betovert,
 En meenden haren Throon wierd ganschelijck veroverd,
 En dachten dat al weer den Reus was op der loop,
 Die Pelion, Olymp, en 'tOssan droeg te hoop,
 De Goden hielden Raedt, en dachten te vervaren,
 En geven 'tAertsche volck den Hemel te bewaren,
 Wel hola! seyde Mars, die by den groten Cham,
 Sijn Tenten had gevest, so haest hy dit vernam,
 Off Iupiter is doot off d'Hemel is gevallen,
 Off al de Goden staen op Romens aerdsche Wallen,
 Off selffs den Helschen Plût bewickelt mijn gesicht,
 De Donder op der Aerd? en oock des Blixems Schicht?
 Neen, stalen Crijgs-Godt, neen, dit was een ander Donder,
 Gevonden by een Mensch, die tot der Goden wonder,
 Den Hemel schudden dee', deed beven Aerd en Zee,
 Liet zidd'ren het Gesteernt, en al de Wolcken mee,
 Dees Menschen-Blixem eerst nae CAESARS tijt gevonden,
 Dien Persiaen noch Turck, noch Tarter doen verstonden,
 d'Ontijchich Indiaen die Godt noch Wetten heeft,
 Noch selff den Hel-hont vreest, voor desen Blixem beeft:
 Den Hemel heeft wel vaeck met veelderhande slagen,
 Met Pest en Hongers-noot den menschen willen plagen,
 Doch, meen ick, nimmermeer, dat Hel off Hemel wracht,
 'tGeen die Capucijn te wegen heeft gebracht;
 Wat onder-aertsch Gedrocht, wat Hexe sou bedencken,

Het menschelijck Geslacht op dese wijs te crencken?
 Te vellen inder ijl, ja sonder slach off stoot,
 Sijn Vyant onversiens te brengen totter doot?
 Doch, niettemin, uyt vrees, schijnt dit Geweer en wapen,
 Off uyt flaeu-herticheyt in onse tijt geschapen,
 De wrede stalen Tijt, heeft noyt, dan met geweld,
 Met Pijlen, Boog, en Cling, haer Vyant neer gevelt,

A6

De Roomsche Catilijn, die tot zijn eygen schanden,
 Niet socht dan Romens bloet, wiens hert in yver branden
 Van Burger-moordery, school achter't losse Schilt,
 En, heeft niet, dan het Sweert, tot zijn Geweer gewilt,
 Storff niettemin met eer, en met de borst vol wonden,
 In't midden van de trouw die Rome had gesonden,
 Den groten Africaen, doen hy by Cannas vocht,
 Heeft nimmer het Geschut van onsen tijt gesocht,
 Mettellus liet zijn hoofd met Godlijck eer becranssen.
 En wist van Schwam noch Lont, in't winnen van de Schanssen;
 En doen Horatius verplette den Albaen,
 Is sonder Cruyt en Loot in dit Gevecht gegaen:
 Een Slinger was t'Geweer dat DAVID wierd gegeven;
 Den grooten Philistijn te brengen om het leven,
 Doen 'tGoddelijcke Beelt den ouden strot door-reeg,
 En HOLOFERNIS hooft tot Overwinning creeg,
 Dees' Lemmer was van stael: Men sochte geen Pistolen,
 Musquetten, en Canon, dit alles was verholen,
 Tot dat de Nicker selff, de menschen heeft geleert,
 Te bruycken dit Geweer in't plaetse van een Sweert;
 Moord-Vinder, Nickers-Maet, Prins-Dooder, Coning-Schender,
 Trou-Breker, Vader-Dieff, Bloet-Storter, Haet-Aenwender,
 Wees-Maker, Moeder-Rou, Wal-Storter, Kercken-Vraet,
 Poort-Veller, Schansen-Dwang, Aerd-Vreter, Vreden-Haet,
 Vol-dragen Monnicks Vrucht, in Spaenjen eerst gevonden,
 In Duytslant uyt gebroet, en om end om ghesonden,
 Oft schoon al den Maraen voor lange Iaren heen,
 Dit eysselijck gebrul, dees' Donder had alleen,
 Is Nederlants Belloon, van Pallas op-gedragen,
 Den Vinder en zijn const uyt Nederlant te jagen,
 Met Pompen van Metael, die selffs den Capucijn,
 On-aengenaemer dan zijn hayren Lerpen zijn;
 Ick neme tot Getug die naest so lange Iaren,
 U HERTOINNEN-BOSCH getroulijck deed' bewaren,
 Off oock Orangiens Prins tot uwer herten leet,
 Dit Capucijns Geweer niet te gebruycken weet?
 Doen Nonnen en Bagijns meest onder d'Aerde schuylden,
 Doen Slangen en Mortiers tot in den Hemel huylden,
 Doen't Noord en Zuyder Ax, doen Oost en Wester Son,
 Voor 'sPrincen machtich Heyr niet sonder beven ston,

A6 verso

Ick neme tot getuyg, die t'clamme bloet verandert
 Wanneer den cloecken LONCQ 't West-Indien bewandert,
 En drijft der Rotsen puyn tot in den Hemel hoog,
 En ruckt het FERNAMBUCQ den Spaniaert uyt het oog,
 Dreycht Portugaels geweld met duysent ongelucken,

Be-angst den Zee-Godt selfs, Neptunum, met sijn Stucken,
 Dat 't liefelijck Geslacht, dien hy Syrenen noemt,
 Dat Triton op sijn Kenck sijn Helden-daden roemt:
 Ha lieff en luckich licht! doen LONCQ Orangiens Wimpels
 Op FERNAMBUCKENS muyr deed vliegen sonder rimpels,
 En doen sijn waerd Canon, Vt, Re, Mi, Fa, Sol, La,
 Ten teken van Tryumph den Spangiaert huylde nae,
 Doen 'tZee-Basuyne met lust speeld op Orangiens wijze,
 Den eenen 'tprincipael, en d'ander sijn reprijse,
 Doen FERNAMBUQUO stond en glensten inde Vlam,
 Die uyt Maetroossies vreucht en Overwinning quam,
 Doen 'tPortugijische Volck sich vluchte langs de stranden,
 Met tranen in't gesicht, met 'tsaem-gevouden handen,
 Uut vrees, den milden LONCQ haer laff en Wijffsche bloet,
 Soud verven aen sijn Lans, dat nimmer Hollant doet,
 Uut vrees, hy wreken sou 'tgeen eertijts was begangen,
 Aent arme Chilys Volck, met moorden, branden, hangen;
 Neen, Spangien, denckt dit niet, en stelt u vry gerust,
 'tMedogend Neerlants hert verfoeyt dees uwe lust;
 Den laffen Indiaen die Schaepsche wijs' gaet lopen,
 En rucken by malcaer met duyst en duysent hopen,
 En set het Bosch-waert in, wanneer hy uwen trots,
 U Cleppers draven siet van verren op een Rots,
 Coomt met gebogen knien, met neer-geslagen ogen,
 Behoorlijck eere bien elck nae sijn cleyn vermogen,
 Den enen brengt Mandiock, den ander Suycker-Riet,
 Den rijcken Peruaen van selffs sijn Waren biet,
 Guiana brengt het Golt uyt d'aerdens buyck gegraven,
 Rio del Plata sleypst sijn swaerste Silver-staven,
 Aen LONCQS becranste Vloot, den Handel gaet met vlijt,
 Gansch Indiens Vrydom wast, en raeckt haer Boeyens quijt,
 Dees' aen-gehechte Brieff in FERNAMBUQC geschreven,
 En aen Orangiens PRINS in handen eerst gegeven,
 Gevesticht met de Rinck van selffs den GENERAEL,
 Doet versch en vol Bericht van 'tgeen ick u verhael:

 A7

BRIEF

Aen den Doorluchtigen Hooch-Ge-
 boren Vorst ende Heere,
 HENRICK
 FREDERICK
 Prince van Orangien, Grave tot Nassau,

ONWINNELIJKE PRINS, die sedert mijn vervaren,
 Het sterck HERTOGEN-BOSCH gaeft Hollandt te bewaren,
 Die sedert mijn vertreck u Vyand' over-quaemt,
 En sonder stoot off slach het machtich WESEL naemt,
 Die, sedert dat ick sworff langs Spagnjens woeste Golven,
 Den armen VELU hebt gesuyvert vande Wolven,
 Den Hemel gun u Heyl en vorder u Geluck,
 En losse door dijn Erm sijn Kercken uyt haer druck,
 Doorluchte Nassaus Vorst, ick heb in yvrigh waken;
 En in gestaeye sorg beherticht onse saken,
 De sluymerige slaep beving mijn herte noyt,
 Eer FERNAMBUQS gewelt was 'teenemael verstroyt.
 Doch, 'twanckelbaer Geluck gegront-vest op de winden,

Liet sich in't eerste vry wat ongestadich vinden,
 Don FREDERICO lach met Spangjens gansch Armee,
 Dicht onder Teneriff ge-ankert op de Ree,
 Verwachtende mijn comst: So haest ick hem ontmoeten,
 Deed ick hem, waerde PRINS, van uwent wegen groeten,
 Met stemmen van Metael, hy groete wederom
 Ons met gelijcke stoff, en eysselijck gebrom,
 Doch heh ick d'overhant ter eeren van Nassouwen,
 Naer swaer en lang gevecht in't eynde noch behouwen,
 En settent aan Vincent, en hebbe daer mijn macht,
 Mijn Zeylen altemael, mijn gansche Vloot gewacht,

A7 verso

Daer heb ick op mijn Rol nae't monsteren bevonden,
 Stijff seven duysent Man, en onder Eed verbonden,
 Met leven, hart, en bloet, d'affgonstige Maraen,
 Tot welvaert van ons Landt, eendrachtelijck te slaen,
 Ons Ancker wierd gelicht, ons Zeylen by gesneden,
 En lieten't Houten Paert nae FERNAMBUQUO treden,
 Maetroossje scheen een Prins, een Ridder in zijn hert,
 Soo haest hy't vaste Landt van Indien cundich wert.
 Hier deelden wy den Vloot in drie verscheyden Troupen,
 Een maeckten vast gereed ons Anckers en ons Sloupen,
 Misschien off aen de Wal' wat holler water stond,
 Waer door men op de Stadt niet effen spelen kond.
 Dat mede so geschach, en so ick ben gecomen,
 Dicht onder Recijff, daer hebben wy vernomen,
 Dat Spanjens Gouverneur de gaten had gedemt,
 Den In-vaert had gestopt, zijn Haven had beclemt,
 De Vlaggen van NASSAU, de Swemmers van ORANGIEN,
 Braveerden van ons Steng in spijt van't moedich Spangien,
 En 'tZee-Basuyntje bliesmet lieffelijck geclang,
 WILHEMUS VAN NASSAU geheele dagen lang.
 De Kaets-baen was de Zee, men kaetste met Racketten,
 Gegoten van Metael, niet met gevlochten netten,
 De ballen veertich pont, Signoor was in gevaer,
 Dees' exercitie viel hem datelijck swaer,
 Maetroossie viel aen Landt, en sach den Oever crielen,
 Met Spaensche Borgondions, en sochtse te vernielen,
 Ick stilden haer gemoet, en seyde ons oge-merck,
 Was FERNAMBUCQ alleen, dit enich was ons werck.
 Wy hebben't aen-getast aen't Noorden en aen't Zuyen,
 Niet sonder tegen-weer, en Crijgs-gewone buyen,
 Beclommen 'tClooster, daer den schalcken Iesuyt,
 Zijn doling-Scholen hout, en eyndicht sijnen tijt,

A8

Mijn onvertsagde Maets, en wackere Soldaten,
 Wast nimmer in de sin met schande te verlaten,
 Noyt wanckeld haer gemoet, een jegelijck behiel
 Zijn plaetse, tot hy won, off doot ter aerden viel.
 Dus is nae lang gestorm (behouden lijff en leven,)
 Op wettich Krijgs-gebruyck, de Stadt ons op-gegeven,
 En beyde zijn RECYFS, twee Dwingers van de Zee,
 Begaven sich terstont in onse handen mee;
 Dees' Forten zijn 'tgewelt om FERNAMBUCQ te dwingen,

En oock om FERNAMBUCQ niet ylich te bespringen;
Doch, 'tgeen (Doorluchtich Heer) was nimmer in mijn hant,
De Burger was gevlucht al eer ick was gelant,
Uut vrese datter haer (gelijck onlangs tevoren)
Soud gaen op enen voet, als die van Salvadoren,
Maer wat haer heeft geperst een Stadt so wel voorsien,
Haer Vyant in de hant flau-hertich op te bien,
Groot-machtich Nassaus Vorst, is meer dan ick can weten,
Ick weet my ander last in Neerlandt is geheten,
Waer op, beroemde PRINS, ghy u vertrouwen mocht,
So lang den Oceaen sich scheydet van de Locht.
So lang mijn grootse Ziel dit Herte sal ontfoncken,
Sal uwen LONCQ alleen nae 'sLants wel-varen loncken;
Vaert wel Orangiens PRINS, ghy Neerlants eeuwich Licht,
Verwachtend in der ijl ons mondeling Bericht.

A8 verso

Aen den Generael
HENDRICK CORNE-
LISSEN LONCQ.

Ghy die beschrijdt des Hemels Gulden Daken,
Die 't Doncker licht, die 't Licht coont doncker maken,
Al-heerscher Son, Zee-Fackel, Manen-Heer,
Voleynt u loop, u creytse, nimmermeer,
Segt desen aen die't Zuyder Axe meten,
Doet Spaenjens West aen Teneriff te weten,
Segt, daer om Noord den Wagen-Wachter staet,
En Ceirams Oost aen't flickrig Dageraet,
Is 'tHelsche Poel van Hercules bedwongen,
Den groten LONCQ heeft meerder Heyr besprongen,
Voor Spangiens macht bevrijt den Oceaen,
Uut slaverny verlost den Indiaen.
Wat Loff, wat Danck, wat Eer, wat Lauwer-cronen,
Can, waerde LONCQ, u Helden-Daed belonen?
Roemt FERNAMBUCQ, off treurt u Spaenjens Hoff,
Wanneer de Faem basuynt ons LONCQUEENS Loff;
Eer sal de Son sich in der Aerd bedelven,
Eer sal't Gesteernt verwerren in sich selven,
De bitse Tijd, hoe wacker en hoe vlug,
Sal sijnen loop eer wandelen te rug,
Eer, grootse LONCQ! so lange menschen leven,
U Glory daelt, selffs 'tFirmament sal beven,
Soo haest u Ziel sal tot den Hemel gaen,
En u Gesternt in Argos Wimpel staen.
EYNDE.

>> [begin](#)